

ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΗΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΗΛΙΚΟ ΤΕΚΝΟ ΠΟΥ ΑΠΕΚΤΗΣΑΝ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΣΥΖΥΓΟ ΤΗΣ

*Γράφει η Δικηγόρος Παρ'Αρείω Πάγω Αναστασία Χρ. Μήλιου**

Οι γονείς, είτε υπάρχει μεταξύ τους γάμος και συμβιώνουν είτε έχει διακοπεί η συμβίωση τους είτε έχει εκδοθεί διαζύγιο, έχουν κοινή υποχρέωση να διατρέφουν το ανήλικο τέκνο τους, ακόμα και αν τούτο έχει περιουσία, εφόσον όμως τα εισοδήματά από αυτήν ή το προϊόν της εργασίας του ή άλλα τυχόν εισοδήματά του δεν αρκούν για τη διατροφή του. Το μέτρο της διατροφής προσδιορίζεται με βάση τις ανάγκες του τέκνου, όπως αυτές προκύπτουν από τις συνθήκες της ζωής του και περιλαμβάνει όλα όσα είναι αναγκαία για τη συντήρησή του έξοδα και επιπλέον τα έξοδα για την ανατροφή καθώς και την επαγγελματική και την εν γένει εκπαίδευση του, προκαταβάλλεται δε σε χρήμα κάθε μήνα, εκτός αν συντρέχουν ιδιαίτεροι λόγοι να καταβληθεί με άλλο τρόπο.

Ως συνθήκες ζωής νοούνται οι συγκεκριμένοι όροι διαβίωσης, που ποικίλουν ανάλογα με την ηλικία, τον τόπο κατοικίας, την ανάγκη εκπαίδευσης, και την κατάσταση της υγείας του δικαιούχου σε συνδυασμό με την περιουσιακή κατάσταση του υπόχρεου. Εκείνος δε ο γονέας ο οποίος έχει την επιμέλεια του τέκνου μπορεί να συνυπολογίσει καθετί που συνδέεται με την εξαιτίας αυτής πραγματική διάθεση χρημάτων για τις ανάγκες του τέκνου καθώς και άλλες παροχές σε είδος, οι οποίες απορρέουν από τη συνοίκηση, η οποία, κατά κανόνα, συνοδεύει την επιμέλεια. Η αποτίμηση όμως σε κάθε περίπτωση των ιδιαίτερων φροντίδων και παροχών του γονέα που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου τέκνου είναι δυσχερής. Η διαφορά προσδιορίζεται στο προσήκον μέτρο με βάση τις ανάγκες των τέκνων, όπως προκύπτουν από τις συνθήκες της ζωής του και περιλαμβάνει όσα είναι αναγκαία για τη συντήρησή του και την επαγγελματική του εκπαίδευση. Κατ' αρχήν αξιολογούνται τα εισοδήματα των γονέων απ' οποιαδήποτε πηγή και στη συνέχεια προσδιορίζονται οι ανάγκες του τέκνου. Συνθήκες ζωής νοούνται οι όροι διαβίωσης χωρίς να ικανοποιούνται οι παράλογες αξιώσεις και η σπατάλη χρημάτων .

Οι συνθήκες δε αυτές που ανταποκρίνονται στο επίπεδο διαβίωσης του δικαιούχου ανάλογα με την ηλικία, υγεία, ικανότητες, εκπαίδευση κ.λπ. προσδιορίζουν το ύψος της διατροφής που του οφείλεται και η οποία μπορεί να είναι μικρότερη από τις δυνατότητες του υπόχρεου. Αντίθετα η διατροφή θα

μειώνεται κάτω από το επίπεδο διαβίωσης του δικαιούχου, αν οι δυνατότητες του υπόχρεου είναι περιορισμένες και δεν επαρκούν.

Εξάλλου, η κατά τα άνω υποχρέωση των γονέων προς διατροφή του τέκνου τους, βαρύνει αυτούς, ανάλογα με τις δυνάμεις τους. Ο εναγόμενος, συνεπώς γονέας, προς καταβολή ολοκλήρου του ποσού της διατροφής, μπορεί να επικαλεστεί ότι και ο άλλος γονέας έχει την οικονομική δυνατότητα, σε σχέση με τη δική του και σε συνδυασμό με τις λοιπές υποχρεώσεις του, να καλύψει μέρος της ανάλογης διατροφής του ανηλίκου, οπότε, περιορίζεται η υποχρέωση του εναγόμενου γονέα κατά το ποσό που αντιστοιχεί στην οικονομική δυνατότητα και στη βάση αυτής υποχρέωση συνεισφοράς του άλλου γονέα.

Περαιτέρω, οι σύζυγοι έχουν υποχρέωση να συνεισφέρουν από κοινού ο καθένας ανάλογα με τις δυνάμεις του, για την αντιμετώπιση των αναγκών της οικογένειας. Στην υποχρέωση αυτή, το μέτρο της οποίας προσδιορίζεται ανάλογα με τις συνθήκες της οικογενειακής ζωής, περιλαμβάνονται ειδικότερα, η αμοιβαία υποχρέωση των συζύγων για διατροφή τους, η κοινή υποχρέωση αυτών για τη διατροφή των τέκνων τους και γενικά η υποχρέωση για συμβολή στη λειτουργία του κοινού οίκου. Η συνεισφορά αυτή των συζύγων γίνεται με την προσωπική τους εργασία τα εισοδήματα και την περιουσία τους έστω και απρόσοδης.

Περαιτέρω: Σε περίπτωση διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, οπότε εξακολουθεί μεν ο μεταξύ των συζύγων γάμος, αλλά δεν μπορεί να γίνει λόγος περί συνεισφοράς αυτών προς αντιμετώπιση των αναγκών της οικογένειας, μεταξύ των οποίων και η αμοιβαία υποχρέωση των συζύγων για διατροφή, αφού με τη διακοπή της συμβίωσης έπαυσε να υπάρχει και να λειτουργεί κοινός οίκος και να δημιουργούνται οικογενειακές ανάγκες, εκείνος από τους συζύγους που για εύλογη στο πρόσωπό του αιτία διακόπηκε η έγγαμη συμβίωση, δικαιούται από τον άλλο, ανεξαρτήτως του εάν ο ένας είναι εύπορος και ο άλλος άπορος, διατροφή σε χρήμα, που προκαταβάλλεται μηνιαίως και υποκαθιστά τη συνεισφορά του υπόχρεου υπό συνθήκες οικογενειακής ζωής.

Η υποχρέωση για καταβολή κατά μήνα διατροφής σε χρήμα, μετά τη διακοπή της έγγαμης συμβίωσης, είναι συνέπεια της υποχρέωσης συνεισφοράς των συζύγων στην αμοιβαία διατροφή αυτών κατά τη διάρκεια του γάμου και δεν εξομοιώνεται με την οφειλόμενη μετά το διαζύγιο διατροφή, που προϋποθέτει την απορία του δικαιούχου, υπάρχει δε και αν ακόμη ο υπόχρεος αναγκάστηκε στη διακοπή της συμβίωσης από παράπτωμα του δικαιούχου. Εξάλλου, το μέτρο της μετά τη διακοπή της έγγαμης συμβίωσης οφειλόμενης στο δικαιούχο διατροφής, προσδιορίζεται με βάση τις ανάγκες του δικαιούχου, όπως αυτές προκύπτουν υπό συνθήκες οικογενειακής ζωής, σε συνδυασμό με εκείνες που ανέκυψαν από τη χωριστή διαβίωση λαμβανομένων υπόψη των εκατέρωθεν οικονομικών δυνάμεων μεταξύ των οποίων και η περιουσία.

Ενόψει τούτων, στην αγωγή περί διατροφής του συζύγου που διέκοψε την έγγαμη συμβίωση για εύλογη αιτία, πρέπει, ο ενάγων να επικαλείται τη συζυγική ιδιότητα, τη διακοπή της συμβίωσης για εύλογη αιτία και ότι οι βιοτικές του ανάγκες, λαμβανομένων υπόψη και των συνθηκών της χωριστής διαβίωσης, δικαιολογούν τον προσδιορισμό της διατροφής στο ζητούμενο με

την αγωγή χρηματικό ποσό, ενώ δεν απαιτείται να αναφέρεται στην αγωγή, ούτε και στην απόφαση με την οποία επιδικάζεται διατροφή λόγω διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, η αποτίμηση της συνεισφοράς καθενός από τους συζύγους για την αντιμετώπιση των αναγκών της οικογένειας.

Ακόμη, από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι σε περίπτωση διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, οπότε εκλείπει το στοιχείο της από κοινού συμβολής των συζύγων στην αντιμετώπιση των αναγκών της οικογένειας, χωρεί ένα είδος συμψηφισμού των αμοιβαίων υποχρεώσεων για διατροφή, έτσι ώστε δικαιούχος της χρηματικής αξίωσης είναι ο σύζυγος, ο οποίος υπό τους όρους της έγγαμης συμβίωσης όφειλε τη μικρότερη συνεισφορά, οπότε, αν διέκοψε τη συμβίωση για εύλογη αιτία, του οφείλεται σε χρήμα ως διατροφή η διαφορά μεταξύ της μεγαλύτερης συνεισφοράς του άλλου και της δικής του μικρότερης συνεισφοράς.

Για τη θεμελίωση αυτής της αξίωσης (διατροφής) απαιτείται είτε ο δικαιούχος της διατροφής σύζυγος να διέκοψε ο ίδιος την έγγαμη συμβίωση για εύλογη αιτία, είτε, κατ' επέκταση, η διακοπή να προήλθε από την πλευρά του υπόχρεου για διατροφή συζύγου. Εύλογη αιτία για τη διακοπή της έγγαμης συμβίωσης είναι οποιοδήποτε γεγονός που μπορεί να δικαιολογήσει τη διάσπαση της συμβίωσης. Ο τρόπος με τον οποίο επέρχεται η διάσπαση (εγκατάλειψη ή αποπομπή) δεν ενδιαφέρει. Η εύλογη αιτία μπορεί να οφείλεται σε υπαιτιότητα του ενός από τους συζύγους ή και σε κοινή υπαιτιότητα.

ΥΠΟΘΕΣΗ

Οι διάδικοι τέλεσαν νόμιμο θρησκευτικό γάμο, κατά τη διάρκεια του οποίου απέκτησαν ένα άρρεν τέκνο. Μετά πρώτα έτη του γάμου τους, κατά τα οποία η συμβίωσή τους ήταν αρμονική, οι σχέσεις των διαδίκων άρχισαν να διαταράσσονται και, προϊόντος του χρόνου, επήλθε ψυχική και σωματική αποξένωση αυτών, αδυναμία επικοινωνίας, ενώ συχνά δημιουργούνταν μεταξύ τους έντονες φιλονικίες με αποτέλεσμα, από τις αρχές του έτους 2019, η έγγαμη συμβίωσή τους να διακοπεί οριστικά.

Παρότι δε οι διάδικοι συνέχισαν μέχρι και την έκδοση της εκκαλουμένης απόφασης, να κατοικούν στη συζυγική οικία, ιδιοκτησίας του συζύγου, τουλάχιστον για κάποιες ημέρες την εβδομάδα, καθώς η σύζυγος, κατά διαστήματα, διέμενε, μαζί με το ανήλικο τέκνο τους, στην οικία της μητέρας της, εντούτοις, η έγγαμη συμβίωσή τους είχε διακοπεί ουσιαστικά, από τον ως άνω χρόνο (αρχές του έτους 2019), αφού δεν υπήρχε καμία ψυχική και σωματική επαφή μεταξύ τους.

Ήδη, η τελευταία έχει αποχωρήσει από την ανωτέρω οικία ιδιοκτησίας του συζύγου και έχει μισθώσει νέα οικία, όπου και κατοικεί πλέον μαζί με το ως άνω τέκνο των διαδίκων.

Η προαναφερθείσα διακοπή της έγγαμης συμβίωσης των διαδίκων, οφείλεται σε κοινή υπαιτιότητά τους, καθώς, σταδιακά, λόγω και της πολύωρης απουσίας του συζύγου εξαιτίας του επαγγέλματός του (ναυτικός), της δυσαρέσκείας αυτού για το γεγονός ότι η σύζυγος, κάποιες ημέρες (κυρίως Σαββατοκύριακα και αργίες), μετέβαινε με το τέκνο τους στην οικία της μητέρας της, προκειμένου να μην είναι μόνη της όταν ο σύζυγος ταξίδευε,

αλλά και άλλων προσωπικών τους λόγων, επήλθε αποξένωση, αδιαφορία και έλλειψη αμοιβαίας αγάπης και σεβασμού, με συνέπεια τη δημιουργία συνεχών διαφωνιών και διαπληκτισμών μεταξύ τους, που πλέον καθιστούσαν αφόρητη την έγγαμη συμβίωση και συνεπώς ευλόγως αυτή διακόπηκε εκ μέρους της ενάγουσας.

Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι η συζυγος, τουλάχιστον από τη γέννηση του ως άνω τέκνου των διαδίκων και καθόλη τη διάρκεια του γάμου αυτών, δεν εργαζόταν, καθώς ήταν επιφορτισμένη με τη φροντίδα, την ανατροφή και την περιποίηση του εν λόγω τέκνου τους, αλλά και με τις οικιακές εργασίες, συμμετέχοντας στην αντιμετώπιση των οικογενειακών αναγκών αποκλειστικά με την προσφορά της προσωπικής της εργασίας. Ο συζυγος εργαζόταν κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσης και μέχρι και σήμερα υπό την ειδικότητα του ΑΒ' μηχανικού σε πλοίο με το οποίο πραγματοποιεί πλόες σε νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου και στην Καβάλα, αποκομίζει δε από την εργασία του αποδοχές ποσού τουλάχιστον 4.000 ευρώ μηνιαίως. Το ύψος αυτό των αποδοχών του, αποδεικνύεται τόσο από τη δήλωση και το εκκαθαριστικό φορολογίας εισοδήματος του όσο και από το αποδεικτικό μισθοδοσίας του από την εταιρεία στην οποία εργάζεται.

Επίσης, ο συζυγος έχει την αποκλειστική κυριότητα ενός διαμερίσματος, το οποίο αποτελούσε και τη συζυγική εστία των διαδίκων, καθώς επίσης και μίας ισόγειας εξοχικής κατοικίας. Ακόμη, είναι ιδιοκτήτης ΙΧΕ αυτοκινήτου. Διαμένει στο ανωτέρω διαμέρισμα και, επομένως, δεν βαρύνεται με την καταβολή μισθώματος, βαρύνεται, όμως, με τα λειτουργικά έξοδα αυτής της οικίας (δαπάνες ηλεκτρικού ρεύματος, ύδατος, θέρμανσης κ.α.), καθώς και με τις συνήθεις δαπάνες για την εν γένει διατροφή του, των ατόμων της ίδιας ηλικίας και κοινωνικοοικονομικής με αυτόν κατάστασης, ενώ δεν έχει υποχρέωση διατροφής άλλων τρίτων προσώπων, πλην του εν λόγω τέκνου του και της, κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής, εν διαστάσει συζύγου του.

Εξάλλου, προέκυψε ότι η συζυγος, διέκοψε την εργασία της (υπάλληλος σε σούπερ μάρκετ), μετά τον γάμο των διαδίκων και έκτοτε δεν έχει εργαστεί ξανά, ενώ δεν αποδείχθηκε ότι έχει περιουσιακά στοιχεία ή εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή, ούτε ότι έχει αποταμιεύσει χρήματα από αυτά που της έστελνε ο συζυγος της όταν ταξίδευε. Κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσής της με τον συζυγό της εκείνη συμμετείχε στην αντιμετώπιση των οικογενειακών αναγκών με την προσφορά της προσωπικής της εργασίας, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι ο συζυγος απουσίαζε από τη συζυγική εστία πολλές ώρες την ημέρα λόγω της φύσης της εργασίας του.

Περαιτέρω, η συζυγος συνέχισε να διαμένει για ένα διάστημα στην ως άνω συζυγική στέγη, παρά τη διάσπαση της έγγαμης συμβίωσης με τον συζυγό της, αλλά και στην οικία της μητέρας της, κατά διαστήματα, ενώ, έχει αποχωρήσει από την ως άνω οικία και έχει μισθώσει νέα οικία όπου και κατοικεί πλέον μαζί με το ως άνω τέκνο των διαδίκων. Έχει τις συνήθεις ανάγκες διατροφής των ατόμων της ίδιας ηλικίας και κοινωνικοοικονομικής με αυτήν κατάστασης, ενώ στερείται διατροφικών υποχρεώσεων προς άλλα πρόσωπα, πλην του τέκνου της. Σύμφωνα με τα παραπάνω, κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσής των διαδίκων, ο συζυγος έφερε το αποκλειστικό βάρος συντήρησης της οικογένειάς τους με τα έσοδά του από την εργασία του, η δε συνεισφορά της συζύγου, συνίστατο στη διεύθυνση και φροντίδα του

συζυγικού οίκου και στην παροχή των υπηρεσιών και των φροντίδων της προς τον ίδιο τον εκκαλούντα και το ανήλικο τέκνο τους. Το γεγονός αν ήταν ο εναγόμενος που απέτρεψε την ενάγουσα, από την αρχή του γάμου τους, να συνεχίσει να εργάζεται στο σούπερ – μάρκετ όπου απασχολείτο έως τότε, ή αν η ίδια η ενάγουσα επέλεξε να μην εργάζεται μετά τον γάμο τους, δεν ασκεί ουσιώδη έννομη επιρροή, δεδομένου ότι, σε κάθε περίπτωση, αποδείχθηκε ότι η συζυγος δεν εργαζόταν κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσης, καθώς φρόντιζε το ανήλικο τέκνο που είχε αποκτήσει με τον συζυγο της λαμβανομένης μάλιστα υπόψη της πολύωρης, λόγω των απαιτήσεων της εργασίας του, απουσίας του τελευταίου από την συζυγική οικία.

Από τα παραπάνω σαφώς προκύπτει ότι, κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσης των διαδίκων, η συζυγος απολάμβανε μέρος των εισοδημάτων του συζύγου της αφού η ίδια, λόγω των οικονομικών της δυνατοτήτων, όφειλε τη μικρότερη συνεισφορά στην αντιμετώπιση των οικογενειακών αναγκών. Ενόψει δε ότι η έγγαμη συμβίωσή τους, διακόπηκε από εύλογη αιτία, ήτοι λόγω ισχυρού κλονισμού της από λόγους, που αφορούν αμφοτέρους τους διαδίκους ώστε βάσιμα να είναι αφόρητη η εξακολούθησή της και για τους δύο συζύγους, η συζυγος δικαιούται διατροφής από τον εναγόμενο. Το ποσό της διατροφής αυτής, πρέπει να καθοριστεί στα 400 ευρώ μηνιαίως, το οποίο ανταποκρίνεται στις διαμορφωθείσες μετά τη διακοπή της έγγαμης συμβίωσης ανάγκες της και αποτελεί την αναλογία που ο εναγόμενος θα ήταν υποχρεωμένος να συνεισφέρει για τη διατροφή της στο πλαίσιο αυτής (έγγαμης συμβίωσης), με μέτρο τις οικονομικές δυνατότητες καθένα από τους διαδίκους και τις συνθήκες της οικογενειακής τους ζωής. Σημειωτέον δε εκείνη πέραν της φροντίδας του ανηλίκου τέκνου της, αδυνατούσε, παρά τις προσπάθειές της, να ανεύρει εργασία, λόγω και των εξαιρετικά δυσχερών συνθηκών που επικρατούσαν στην αγορά εργασίας εξαιτίας των μέτρων που είχαν ληφθεί για την αντιμετώπιση της πανδημίας του covid 19, που είχαν μειώσει σημαντικά την οικονομική δραστηριότητα, δεδομένου μάλιστα ότι, αφενός μεν είχε, από πολλών ετών, σταματήσει να εργάζεται, αφετέρου δε, δεν είχε κάποια επαγγελματική ειδίκευση.

Εξάλλου, προέκυψε ότι, το ως άνω ανήλικο τέκνο των διαδίκων αδυνατεί να διαθρέψει τον εαυτό του, διότι δεν έχει δική του περιουσία, ούτε εισοδήματα από οποιαδήποτε άλλη πηγή, ενώ λόγω της ηλικίας του, δεν έχει τη δυνατότητα να εργασθεί. Συνεπώς, υπόχρεοι προς διατροφή είναι οι γονείς του από κοινού, ο καθένας ανάλογα με τις οικονομικές του δυνάμεις.

Ήδη, δε η μητέρα συνεισφέρει, στις ανάγκες διατροφής του ανηλίκου τέκνου των διαδίκων με την προσωπική της εργασία για τη φροντίδα και την ανατροφή του, η οποία είναι αποτιμητή σε χρήμα. Ο ανήλικος γιός των διαδίκων φοιτά σε δημόσιο δημοτικό σχολείο, παρακολουθεί κατ' οίκον παραδόσεις μαθημάτων αγγλικής γλώσσας παρακολουθεί μαθήματα ζιου ζίτσου, καθώς και μαθήματα κολύμβησης. Όσον αφορά στην ιατρική του περίθαλψη, είναι έμμεσα, δια μέσου του πατέρα του, ασφαλισμένος στον Οίκο Ναύτου, καθώς και σε ιδιωτικό ασφαλιστικό φορέα, ενώ περαιτέρω παρακολουθείται από ιδιώτη παιδοενδοκρινολόγο. Επιπροσθέτως, το εν λόγω τέκνο έχει τις συνήθεις ανάγκες διατροφής, ένδυσης, ψυχαγωγίας, μετακίνησης κ.λπ., που έχει ένα τέκνο της ηλικίας του, με βάση και την οικονομική κατάσταση των γονέων του.

Με βάση τις προαναφερόμενες οικονομικές δυνατότητες των γονιών του τα ως άνω έξοδα του τέκνου και τις εν γένει περιστάσεις, η κατά μήνα διατροφή για το ως άνω ανήλικο τέκνο των διαδίκων, πρέπει να καθορισθεί σε 750 ευρώ. Το ποσό αυτό είναι ανάλογο με τις ανάγκες του όπως αυτές προκύπτουν από τις συνθήκες ζωής του και ανταποκρίνεται στα απαραίτητα έξοδα για την εκπαίδευση, διατροφή, ένδυση, ψυχαγωγία και την εν γένει συντήρησή του, όπως προαναφέρθηκε.

Ο εναγόμενος θα καταβάλλει ως ανάλογη τακτική σε χρήμα διατροφή για τον ανήλικο γιο του, το ποσό των 600 ευρώ μηνιαίως. Κατά το λοιπό ποσό των 150 ευρώ μηνιαίως, που απαιτείται για τη διατροφή του ως άνω τέκνου, θα συνεισφέρει η μητέρα αυτού, με την προσφορά της προσωπικής της εργασίας και απασχόλησης για την φροντίδα του, η οποία είναι αποτιμητή σε χρήμα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΡ. ΜΗΛΙΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΠΑΡ'ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ & Σ.Τ.Ε

Λεωφ. Μεσογείων αρ. 403, Αγία Παρασκευή Αττικής

Τηλ. 6945-028153, 213-0338950

e-mail: natmil@otenet.gr, info@legalaction.gr

www.legalaction.gr